

Thomas Lindblad en Alicia Schrikker red., *Het Verre Gezicht: Politieke en culturele relaties tussen Nederland en Azië, Afrika en Amerika. Opstellen aangeboden aan Prof. Dr. Leonard Blussé*. Franeker: Van Wijnen, 2011.

**Van semi-kolonie naar economische wereldmacht:
China's toepassing van diplomatieke en economische middelen in de betrekkingen
met Nederland sinds het einde van de negentiende eeuw**

Frans-Paul van der Putten

Samenvatting

De betrekkingen tussen Chinese onderdanen en ballingen enerzijds en de Nederlandse overheid anderzijds is van het begin van de diplomatieke betrekkingen tot nu een belangrijk aandachtspunt geweest voor China. Aanvankelijk was het voornamelijk wegens de koloniale rol in Azië dat Nederland te maken kreeg met Chinese onderdanen in het buitenland. Na de stichting van de Volksrepubliek speelde de Taiwankwestie diverse malen een rol in de Nederlands-Chinese betrekkingen. Tegenwoordig is de Nederlandse houding tegenover mensenrechten – of vanuit China's standpunt, de interne veiligheid van het land - een belangrijke factor.

Wat aan Chinese zijde vooral is veranderd zijn niet de beleidsdoelstellingen maar de mate van druk die China kan uitoefenen op Nederland. Van 1863 tot 1979 had China alleen diplomatieke middelen, en slaagde er daarmee steeds maar beperkt in om Nederland te beïnvloeden. Sinds de jaren tachtig van de twintigste eeuw heeft China zich echter in hoog tempo tot een economische wereldmacht ontwikkeld. Dat heeft Nederland al direct bij de eerste onderzeebootkwestie ervaren. Sindsdien is Nederland beduidend

gevoeliger dan voorheen voor Chinese druk. Momenteel is Nederland een bestemmingsland voor Chinese investeringen aan het worden, waardoor de economische band met – en afhankelijkheid van - China nog sterker wordt.

Zoals de rellen van 2008 in Tibet en die van 2009 in Xinjiang hebben aangetoond is de etnische dimensie van China's binnenlandse problemen nog lang niet opgelost. Ballingen en dissidenten uit China zullen waarschijnlijk blijven proberen om gebruik te maken van Nederland om hun zaak te bevorderen. Waar Nederland in het verleden in staat was eisen van de Chinese overheid naast zich neer te leggen of er nog betrekkelijk gemakkelijk voor kon kiezen geen wapens aan Taiwan te leveren, is de positie van de Nederlandse regering de laatste jaren lastiger geworden. Aan de ene kant is China in staat en bereid meer dan ooit sterke druk uit te oefenen, aan de andere kant kan de Nederlandse overheid haar principes op het gebied van mensenrechten en politiek-economische openheid niet zomaar overboord zetten. Het ziet er naar uit dat onderdanen- en ballingenkwesties in de toekomst een grote rol zullen blijven spelen in de Chinees-Nederlandse betrekkingen, en dat hierbij in toenemende mate Nederlandse economische belangen op het spel zullen staan.